

UDC 378.147.091.33-027.2]:37.011.3-051:62

DOI <https://doi.org/10.31470/2415-3729-2022-15-09-27>

Formation of Professional and Value Orientations of the Future Teacher of Technologies During a Pedagogical Practice

Anatolii Brekhunets

Doctor of Philosophy in Pedagogy (PhD), Associate Professor,
Associate Professor of the Department of Theory and Methods of
Technological Education and Computer Graphics,
Hryhorii Skovoroda University in Pereiaslav

✉ 30, Sukhomlynskyi Str., Pereiaslav, Kyiv Region, Ukraine, 08401

E-mail: Anatolii10085959@gmail.com

ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-7935-5300>

Oleksii Honcharenko

Doctor of Historical Sciences (Dsc), Professor,
Professor of the Department of Theory and Methods
of Technological Education and Computer Graphics,
Hryhorii Skovoroda University in Pereiaslav

✉ 30, Sukhomlynskyi Str., Pereiaslav, Kyiv Region, Ukraine, 08401

E-mail: oleksijghoncharenko@gmail.com

ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-8882-6397>

Формування професійно-ціннісних орієнтацій майбутнього вчителя технологій у педагогічній практиці

Анатолій Іванович Брехунець

кандидат педагогічних наук, доцент,

доцент кафедри теорії і методики

технологічної освіти та комп'ютерної графіки

Університету Григорія Сковороди в Переяславі

✉ вул. Сухомлинського, 30, м. Переяслав, Київська обл., Україна, 08401

Олексій Миколайович Гончаренко

доктор історичних наук, професор,
професор кафедри теорії і методики
технологічної освіти та комп'ютерної графіки
Університету Григорія Сковороди в Переяславі

✉ вул. Сухомлинського, 30, м. Переяслав, Київська обл., Україна,
08401

Abstract

The actualization of scientists' attention to the axiological problems of education is connected with the understanding that positive changes in society indirectly depend on the same changes in the education system. The main criterion of these changes in education is the training of future teachers from the standpoint of awareness of the realities of the modern world. The value orientations of the individual are diverse and depend, on the one hand, on the content of the values, chosen by the individual, on the other – on the degree of assimilation of these values. Universal values are at the heart of the value orientations of the individual, and a future teacher, as a representative of society, must have an appropriate orientation to them. After all, a special role in the general system of professional training of future teachers is given to pedagogical practice, because, as we know, the most successful formation of the personality of the specialist occurs in activities close to her/his future profession. Therefore, today the most important task of teaching and extracurricular in higher education is the formation of a system of value orientations of the future teacher; this will create a basis for enriching the inner spiritual potential of applicants in the higher education system. **The purpose of the article** is the process of formation of professional and value orientations of future teachers of technology during a pedagogical practice. **The research**

methods. In the course of the research general scientific and pedagogical research methods were used: theoretical: analysis (comparative, systemic, inductive, deductive); synthesis (general scientific, interdisciplinary, interdisciplinary); classification, systematization, generalization; empirical: studying the results of students' activities by analyzing student documentation on pedagogical practice. **The results and discussion.** The process of formation of professional and value orientations of future teachers in the conditions of their psychological and pedagogical training is considered. At the same time, such an aspect of professional and practical training of future specialists as the importance of the pedagogical practice influence on the process of formation of their professional and value orientations is insufficiently studied. The essence of pedagogical practice is the application by students of psychological-pedagogical and special-methodical theoretical knowledge in the real conditions of the educational process and extracurricular and mastering the methods of professional and pedagogical activities on this basis. Practical training includes all types of practices and is an integral part of the training of future technology teachers. The practical component of the educational process in higher education, namely the specialty «Secondary Education (Labor Education and Technology)», is carried out on a thorough theoretical basis, which in turn consists of psychological and pedagogical, methodological and special disciplines. **Conclusions.** It was found that an important condition for the professional development of future teachers of technology is the formation of values in teaching, and changes in the value orientations of student youth require revision and introduction of new forms and methods of work in higher education. The essence of the concept of «pedagogical practice» as a component of professional training of future teachers, which complements and enriches the theoretical training of applicants, creates opportunities for consolidation and deepening of knowledge, use of theoretical principles of professional disciplines to solve practical problems.

The main aspects, structure and factors of pedagogical practice are studied, its functions are characterized.

Key words: value orientations, practice, pedagogical practice, practical training, educational process.

References

1. Antrushkevych, O.M. (1991). Do pytannja pro orghanizaciju bezperervnoji pedaghoghichnoji praktyky [On the question of the organization of continuous pedagogical practice]. *Abstracts of Papers of the Interuniversity scientific and practical conference dedicated to the 75th anniversary of T.G. Shevchenko*. Chernihiv, 1, 48–49 [in Ukrainian].

2. Belan, T.Gh. (2012). Orghanizacijno-metodychni zasady pedaghoghichnoji praktyky majbutnikh vchyteliv tekhnologhij [Organizational and methodological principles of pedagogical practice of future teachers of technology]. *Visnyk Ghlukhivsjkogho nacionaljnogho pedaghoghichnogho universytetu imeni O. Dovzhenka – Bulletin of Glukhiv National Pedagogical University named after O. Dovzhenko*, (19), 171–174 [in Ukrainian].

3. Durmanenko, O. (2012). Teoretychnyj analiz ponjattja «pedaghoghichni umovy» v konteksti monitorynghu vykhovnoji roboty u vyshhomu navchaljnomu zakladi [Theoretical analysis of the concept of «pedagogical conditions» in the context of monitoring educational work in higher education]. *Molodj i rynok – Youth and the market*, 7 (90), 136 [in Ukrainian].

4. Zakon Ukrajiny «Pro vyshhu osvitu» (2014) [Law of Ukraine «On Higher Education»]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text> [in Ukrainian].

5. Kazanishena, N. (2009). Pedaghoghichna praktyka jak skladova procesu pidghotovky majbutnjogho vchytelja pochatkovoji shkoly do ekologhichnogho vykhovannja uchniv [Pedagogical practice as a component of the process of preparation of the future primary school teacher for ecological education of students]. *Naukovyj zbirnyk Umansjkogho*

derzhavnoho pedagoghichnogo universytetu – Scientific collection of Uman State Pedagogical University, 30, 25–34 [in Ukrainian].

6. Kaminsjka, O. (2011). Formuvannja profesijnykh cinnisnykh orijentacij studentiv tekhnichnogo universytetu [Formation of professional value orientations of students of technical university]. *Molodji rynok – Youth and the market*, 5 (76), 111–114 [in Ukrainian].

7. Kara, S.I. (2011). Pedagoghichna praktyka jak zasib formuvannja profesijnoji kompetentnosti majbutnikh uchyteliv [Pedagogical practice as a means of forming the professional competence of future teachers]. *Zbirnyk naukovykh pracj Berdjansjkogho derzhavnoho pedagoghichnogh ouniversytetu – Collection of scientific works of Berdyansk State Pedagogical University*, 2, 118-122 [in Ukrainian].

8. Kozij, M.K. (2001). Psykhologho-pedagoghichni umovy udoskonalennja pedagoghichnoji praktyky [Psychological and pedagogical conditions for improving pedagogical practice]. Kyiv [in Ukrainian].

9. Moroz, O.Gh. (1981). Molodyj uchytelj i shkilnyj kolektyv [Young teacher and school staff]. Kyiv [in Ukrainian].

10. Paskar, V. (2010). Osoblyvosti formuvannja cinnisnykh orijentacij majbutnikh uchyteliv pochatkovykh klasiv u procesi fakhovoji pidghotovky. [Peculiarities of formation of future primary school teachers' value orientations in the process of professional training]. *Molodj i rynok – Youth and the market*, 6 (65). 89–94 [in Ukrainian].

11. Shemyghon, N.Ju. (2008). Formuvannja cinnisnykh orijentacij majbutnikh pedagoghiv u procesi profesijnoji pidghotovky [Value orientations formation among future teachers in the professional training process]. *Extended abstract of candidate's thesis*. Kharkiv [in Ukrainian].

Вступ

Актуалізація уваги вчених на аксіологічних проблемах освіти обумовлена розумінням того, що позитивні зміни в соціумі опосередковано залежні від таких же змін у системі освіти. Головним критерієм цих змін в освіті є підготовка майбутнього вчителя з позицій усвідомлення реалій сучасного світу. Ціннісні орієнтації особистості різноманітні й залежать, з одного боку, від змістовності обраних особистістю цінностей, з іншого – від ступеня засвоєння цих цінностей. При цьому важливо враховувати, чи стали ці цінності природною необхідністю для особистості, чи перетворилися у внутрішню позицію, яка визначає здатність діяти в інтересах суспільства.

В основі ціннісних орієнтацій особистості лежать загальнолюдські цінності, і вчитель, або майбутній вчитель, як представник соціуму, повинен мати на них відповідну спрямованість. Особлива роль в загальній системі професійної підготовки майбутнього вчителя відводиться педагогічній практиці, оскільки загальновідомо, що найбільш успішне формування особистості фахівця відбувається в діяльності, яка наближена за своїми умовами до його майбутньої професії. Педагогічна практика створює найбільш сприятливі можливості для розвитку педагогічних умінь і здібностей здобувача вищої освіти, для формування його професійних навичок, залучення його до системи педагогічних цінностей, для формування особистісної позиції, сприяє самоактуалізації.

На жаль, на педагогічні спеціальності з кожним роком приходять здобувачі із несформованим, як для педагога, уявленням про загальнолюдські та професійні цінності та неналежним рівнем вихованості. Тому найважливішим завданням освіти і виховання у закладі вищої освіти на сьогоднішній день є формування системи ціннісних орієнтацій майбутнього вчителя в тому числі вчителя технологій. Саме це створить базу для збагачення

внутрішнього духовного потенціалу здобувачів в системі педагогічної вищої освіти.

Метою статті є процес формування професійно-ціннісних орієнтацій майбутнього вчителя технологій під час проходження педагогічної практики.

Матеріал і методи дослідження

У процесі дослідження було використано загальнонаукові й педагогічні методи дослідження: *теоретичні: аналіз* (порівняльний, системний, індуктивний, дедуктивний) – для визначення поняття (професійно-ціннісних орієнтацій майбутнього вчителя технологій) та підходів; *синтез* (загальнонауковий, міжгалузевий, міжпредметний) – для обґрунтування єдності взаємопов'язаних підходів, формулювання висновку; *класифікація, систематизація, узагальнення* – з метою формування змістових узагальнень теоретичного матеріалу, концептуальних положень та прийомів; *емпіричні: вивчення результатів діяльності здобувачів шляхом аналізу документації та звітів про педпрактики та студентських творів-есе про роль педагогічної практики у їх професійному й особистісному становленні.*

Результати та їх обговорення

Процес формування професійно-ціннісних орієнтацій майбутнього вчителя технологій розглядається в умовах їх психолого-педагогічної підготовки. При цьому недостатньо вивчений такий аспект професійно-практичної підготовки майбутніх фахівців, як значимість впливу педагогічної практики на процес формування їх професійно-ціннісних орієнтацій.

Сутність педагогічної практики полягає в застосуванні здобувачами психолого-педагогічних і спеціально-методичних теоретичних знань в реальних умовах освітнього процесу та виховання і оволодіння на цій основі способами професійно-педагогічної діяльності. При цьому педагогічна діяльність практиканта розглядається як рішення послідовно

ускладнюючого ряду завдань, спрямованих на пізнання майбутньої професійної діяльності та формування якостей і властивостей особистості.

Практична підготовка включає в себе всі види практик і є невід'ємною складовою професійної підготовки майбутнього вчителя технологій. Практична складова освітнього процесу в закладі вищої освіти, а саме спеціальності Середня освіта (Трудове навчання та технології), здійснюється на ґрунтовній теоретичній основі, яка в свою чергу, складається з психолого-педагогічних, методичних і спеціальних навчальних дисциплін.

Формування ціннісних орієнтацій – це цілеспрямований, багатогранний тривалий процес, на результат якого впливають певні педагогічні умови. Адже педагогічні умови в ракурсі проблеми формування професійно-ціннісних орієнтацій майбутніх педагогів досліджують вітчизняні вчені: О. Дурманенко (Дурманенко, 2012), О. Камінська (Камінська, 2011), В. Паскар (Паскар, 2010), Н. Шемигон (Шемигон, 2008).

О. Дурманенко педагогічні умови, розглядає як особливості організації освітнього процесу у закладі вищої освіти, що детермінують результати виховання, освіти та розвитку особистості студента, об'єктивно забезпечують можливість їх досягнення (Дурманенко, 2012).

В. Паскар. виділила умови, які реалізують керування професійними ціннісними орієнтаціями майбутнього педагога: щира зацікавленість у соціально-професійному житті студента; розуміння ним змісту й сенсу життя; існування в студентів сформованої установки на саморозвиток, самовдосконалення; необхідність обліку впливу різних соціально-психологічних і педагогічних факторів на розвиток особистості майбутнього фахівця (Паскар, 2010).

Н. Шемигон наголошує на таких педагогічних умовах, які будуть оптимізувати процес формування професійно-ціннісних орієнтацій майбутніх педагогів:

- організація та стимулювання рефлексивної діяльності студентів для орієнтації на професійні цінності;
- розробка й упровадження у процесі викладання суспільно-гуманітарних дисциплін спеціального курсу знань, що інформує про професійні цінності й водночас базується на основних поняттях педагогічної науки;
- використання діалогових технологій під час формування професійно-ціннісних орієнтацій (Шемигон, 2008).

У процесі формування професійно-ціннісних орієнтацій майбутнього вчителя технологій відіграють важливу роль всі види педагогічних практик. Таким чином, можна, виділити організацію і проведення педагогічної практики як основну педагогічну умову формування професійно-ціннісних орієнтацій майбутнього вчителя технологій.

Педагогічна практика як форма організації навчання у закладі вищої освіти передбачена Законом України «Про вищу освіту» та «Положенням про проведення практики студентів закладів вищої освіти України». Відмічається також, що педагогічна практика здобувачів вищої освіти закладів вищої освіти є обов'язковим компонентом освітньо-професійної програми для здобуття кваліфікаційного рівня і має на меті набуття студентом професійних навичок та вмінь (ЗУ «Про вищу освіту», 2014).

Педагогічна практика є організаційною частиною освітнього процесу закладу вищої освіти, забезпечує поєднання теоретичної підготовки здобувачів з їх практичною діяльністю в закладах загальної середньої освіти.

Сучасні педагогічні дослідження присвячені пошукам ефективних шляхів удосконалення професійної підготовки майбутнього вчителя на всіх етапах педагогічної практики, зокрема велика увага приділяється питанню вдосконалення організації та змісту педагогічної практики як невід'ємної

частини освітнього процесу в студентів педагогічних закладів (Антрушкевич, 1991). У процесі педагогічної практики не тільки закріплюються і вдосконалюються теоретичні знання, які надаються студентам у закладах вищої освіти, але й формуються навички і вміння педагогічної праці. В період практики майбутній педагог-викладач спостерігає й аналізує різні сторони освітнього процесу, навчається проводити заняття, позакласну і позашкільну виховну роботу.

О. Мороз розглядаючи професійну готовність педагога, бере до уваги практичну готовність, яка включає в себе вміння планувати і організовувати навчально-виховну роботу, володіння прийомами і методами навчання і виховання; уміння застосовувати одержані знання на практиці; здійснювати індивідуальний підхід до особистості. Педагогічна практика сприяє процесу самовиховання та самоосвіти. Вперше в житті людина усвідомлює соціальну відповідальність за виховання, розвиває у собі прагнення до пізнання та формування особистості, до пошуку та широкого використання різноманітних засобів підвищення ефективності навчання та виховання (Мороз, 1981).

Діяльність майбутніх вчителів технологій у період педагогічної практики є аналогом професійної діяльності вчителя, трудового навчання та технологій відповідає змісту і структурі професійної діяльності у закладі освіти, організовується в реальних умовах та сприяє формуванню у здобувачів важливих професійних якостей вчителя трудового навчання та технологій.

Ключовим словом у словосполученні педагогічна практика є поняття «практика», яке в перекладі з грецької мови означає діяння, активність. У філософському словнику поняття «практика» розглядається як цілеспрямована, зумовлена специфікою суспільного буття, чуттєво-предметна діяльність людей, змістом якої є перетворення природи і суспільства; специфічно людська форма життєдіяльності,

спосіб буття людини у світі. Термін «практика» вживається насамперед як перевірка теорії у реальній діяльності. Практика впливає на діяльність, формує уявлення і ставлення людини до світу, впливає на її свідомість і світогляд. У науці практика збуджує інтереси, зміцнює пізнавальну активність, полегшує розуміння явищ тощо (Казанішена, 2009).

На думку М. Козія педагогічна практика – це особливий вид діяльності, що визначений, як ефективний компонент професійної, інтелектуальної і життєвої підготовки майбутнього вчителя, вихователя. Педагогічна практика для студента – це процес пізнання багатоаспектної, багаторівневої, інтеграційної системи. При цьому практика є системоутворюючим фактором у загальнопрофесійній підготовці педагога – майстра своєї справи (Козій, 2001).

С. Кара трактує педагогічну практику майбутнього педагога як:

- значну та важливу частину професійної освіти;
- форму надбання та закріплення теоретико-методологічних, методичних, психолого-педагогічних, філософських, валеологічних та інших знань, умінь і навичок в організації навчання, виховання та розвитку студентів (фізичному, інтелектуальному, морально-вольовому, художньо-естетичному, трудовому, креативному);
- форму підвищення рівня зацікавленості педагогічною діяльністю (Кара, 2011).

Педагогічна практика – це складова та невід’ємна частина професійної підготовки майбутніх вчителів технологій в системі вищої педагогічної освіти, яка доповнює і збагачує теоретичну підготовку, сприяє процесу самовиховання, самовдосконалення та самоосвіти майбутніх вчителів. В процесі проходження педагогічної практики здобувачі закріплюють і поглиблюють отримані теоретичні знання та вміння.

Педагогічна практика слугує сполучною ланкою між теоретичним навчанням здобувача та його майбутньою

роботою в закладі освіти. Оволодіння педагогічною діяльністю та формування готовності до неї можливі лише при взаємопроникненні та взаємозумовленості теоретичної та практичної підготовки майбутнього вчителя: жоден компонент педагогічної діяльності та готовності до неї неможливо сформувати лише в навчальній аудиторії. Це можливо зробити лише у процесі безпосереднього спілкування зі здобувачами й реального розв'язання педагогічних завдань, що виникають. У процесі педагогічної практики не тільки відбувається перевірка теоретичної і практичної підготовки здобувачів до самостійної роботи, вона охоплює усі компоненти педагогічної діяльності: конструктивну діяльність (відбір та композицію навчального матеріалу, планування та побудову педагогічного процесу, своїх дій та дій інших, проектування навчально-матеріальної бази педагогічного процесу), організаторську діяльність (виконання системи дій, спрямованих на включення їх до різних видів діяльності, створення колективу та організацію спільної діяльності) та комунікативну діяльність (встановлення педагогічно доцільних стосунків педагога з учнями, іншими педагогами, представниками громадськості, батьками).

Під час педагогічної практики розв'язується низка важливих завдань. Основними завданнями педагогічної практики є:

- формування професійно-ціннісних орієнтацій майбутнього вчителя;
- виховання стійкого інтересу та любові до професійної педагогічної діяльності;
- закріплення, поглиблення та збагачення психолого-педагогічних та спеціальних технологічних знань у процесі їх використання при розв'язанні конкретних педагогічних завдань;
- формування та розвиток професійних вмінь та навичок;

- ознайомлення зі станом освітнього процесу в закладі освіти, з педагогічним досвідом вчителів трудового навчання та технологій;
- організація взаємодії та спілкування з учнями, вивчення їх індивідуальних та вікових особливостей;
- вироблення творчого, дослідницького підходу до педагогічної діяльності;
- набуття навичок аналізу результатів своєї праці;
- формування у здобувачів інтересу до науково-дослідницької роботи, вмінь застосовувати методи психолого-педагогічних досліджень;
- розвиток професійної культури; виробка основ володіння педагогічними технологіями та педагогічною технікою;
- розвиток потреби в педагогічній самоосвіті та постійному самовдосконаленні;
- профдіагностика придатності до обраної педагогічної професії тощо.

Можна виокремити п'ять основних аспектів педагогічної практики: навчальний, виховний, науковий, комплексний та творчий:

- навчальний аспект педагогічної практики включає в себе поєднання теоретичної і практичної підготовки. Педагогічна практика доповнює і збагачує теоретичну підготовку здобувачів, створює їм можливості для закріплення і поглиблення отриманих знань, використання теоретичних положень фахових дисциплін для розв'язання практичних задач. Вона має навчити майбутніх вчителів технологій глибоко аналізувати педагогічні ситуації, що виникають під час освітнього процесу в навчальному закладі, застосовувати загальні закономірності педагогіки, психології, фізіології та інших наук до конкретних обставин навчання та виховання. Під час педагогічної практики студент-практикант спостерігає й аналізує різні сторони освітнього процесу, вчиться проводити заняття, здійснювати виховну

роботу. Оскільки діяльність здобувачів у період практики є аналогом професійної діяльності вчителя технологій, адекватна змісту та структурі педагогічної діяльності, організовується в реальних умовах закладу освіти, то педагогічна практика сприяє адаптації майбутнього вчителя технологій до професійної діяльності;

– виховний аспект передбачає виховання професійно-значущих якостей особистості вчителя (педагогічна ерудиція, педагогічне мислення, інтуїція, здатність до імпровізації, педагогічна рефлексії); потреби у педагогічній самоосвіті; інтересу і любові до професії. Лише під час педагогічної практики здобувач може оцінити свій емоціональний стан у процесі спілкуванні з учнями, педагогами, адміністрацією, батьками, визначитись, наскільки правильно він обрав для себе сферу діяльності, виявити міру співвідношення особистих якостей із педагогічною професією. З усіх форм організації навчальної роботи саме педагогічна практика має найбільш сильний вплив на формування особистості вчителя. Під час проходження практики до виховного впливу закладу вищої освіти додається вплив педагогічного колективу закладу освіти в якому знаходиться студент-практикант;

– науковий аспект педагогічної практики заключається в умінні: використовувати під час педагогічної практики найновіші досягнення педагогіки та психології закладів освіти, а також інших наук; здійснювати дослідницьку роботу (проведення психологічного аналізу заняття, всебічне вивчення колективу й кожної особистості, проведення педагогічного експерименту в межах кваліфікаційних наукових робіт); осмислювати ідеї, що закладені у педагогічному досвіді, творчо використовувати їх у своїй педагогічній практиці. За умов урахування наукового характеру педагогічна практика будується таким чином, щоб забезпечити її високий рівень та відповідність змісту практики рівню підготовки здобувачів їх пізнавальним можливостям;

– творчий аспект педагогічної практики передбачає розвиток у кожного студента артистичних, художніх здібностей та здібностей до нестандартної інтерпретації освітнього процесу. У формуванні творчого підходу до роботи на перших етапах педагогічної практики ключову роль відіграє професіоналізм викладачів закладу вищої освіти та педагогів закладу освіти, за роботою яких спостерігають здобувачі, переймаючи педагогічний досвід, а також їх оцінка роботи студентів. Творча робота вчителя можлива лише за умов самостійного критичного ставлення до педагогічних фактів та явищ, їх педагогічного аналізу, розвитку педагогічної спостережливості та навичок самоаналізу. Тому дуже важливими саме під час педагогічної практики є самостійність здобувачів, аналіз та самоаналіз професійної діяльності;

– комплексний аспект педагогічної практики передбачає здійснення міжпредметних зв'язків суспільно-політичних, психолого-педагогічних та спеціально-технологічних дисциплін та єдність навчальної та поза навчальної роботи. У процесі проходження практики здобувачі, з одного боку, навчаються самі під керівництвом викладачів закладу вищої освіти, з іншого – виконують усі види професійної і суспільної діяльності вчителя технологій – проводять навчальні заняття, виконують обов'язки класного керівника, здійснюють поза навчальну роботу, співпрацюють із педагогічним колективом.

Н. Казанішена наголошує на тривалості і безперервності педагогічної практики, яка забезпечує фундамент для формування основних педагогічних умінь і навичок у майбутніх педагогів та виділяє ряд функцій, які виконує педагогічна практика (Казанішена, 2009):

– адаптаційну, яка передбачає ознайомлення з різними видами закладів освіти, звикання до ритму педагогічного процесу студентів, орієнтування у системі внутрішньо освітніх стосунках;

- навчальну – актуалізація, поглиблення та застосування теоретичних знань, формування педагогічних умінь і навичок;
- виховну – формування ставлення до педагогічної професії, професійно-значущих якостей особистості викладача, розуміння необхідності самоосвіти та самовиховання, студент повинен виробити в собі почуття відповідальності до виконання своїх обов'язків;
- розвивальну – розвиток педагогічних здібностей студентів, педагогічного мислення, мотиваційної сфери до педагогічної діяльності;
- діагностичну – перевірка рівня особистісних та професійних якостей майбутнього вчителя, професійної придатності та підготовленості до педагогічної діяльності;
- рефлексивну – передбачає самопізнання, самовизначення;
- інтегруючу – передбачає актуалізацію раніше набутих теоретичних знань та елементарних умінь з педагогіки, спрямування їх на виконання визначених завдань.

Усі розглянуті функції педагогічної практики повинні здійснюватися в їх органічній єдності та в тісному взаємозв'язку. Тільки за таких умов практична підготовка зможе посісти відповідне їй місце в системі професійної підготовки майбутніх викладачів та розглядатися як одна з головних форм організацій навчання у закладах вищої освіти, під час проходження якої, в реальних умовах можна зрозуміти сутність та причину виникнення тих чи інших педагогічних ситуацій і проаналізувати їх, визначити умови та шляхи підвищення ефективності освітнього процесу (Белан, 2012).

Отже, педагогічна практика – це складова професійної підготовки майбутнього вчителя технологій та важлива складова в системі вищої педагогічної освіти, яка доповнює і збагачує теоретичну підготовку здобувачів, створює їм можливості для закріплення і поглиблення отриманих знань,

використання теоретичних положень фахових дисциплін для розв'язання практичних задач, і сприяє процесу самовиховання, самовдосконалення, самоосвіти та формуванню професійно-ціннісних орієнтацій майбутнього вчителя технологій.

Висновки

Розкрито сутність понять «цінність», «ціннісні орієнтації» та «професійно-ціннісні орієнтації».

З'ясовано, що важливою умовою професійного становлення майбутнього вчителя технологій є формування ціннісного ставлення до педагогічної діяльності та зміни в ціннісних орієнтаціях студентської молоді потребують перегляду й впровадження нових форм і методів роботи у закладі вищої освіти. Адже високий професіоналізм у педагогічній роботі є результатом сформованості ціннісних пріоритетів, які визначають мотивацію, поведінку та спрямованість в професійній діяльності.

Уточнено суть поняття «педагогічна практика», як складова професійної підготовки майбутнього вчителя технологій, яка доповнює і збагачує теоретичну підготовку здобувачів, створює їм можливості для закріплення і поглиблення отриманих знань, використання теоретичних положень фахових дисциплін для розв'язання практичних задач, і сприяє процесу самовиховання, самовдосконалення, самоосвіти та формуванню професійно-ціннісних орієнтацій майбутніх педагогів. Досліджено основні аспекти, структуру та чинники педагогічної практики й охарактеризовані її функції.

Запропонований матеріал орієнтований на викладачів закладів вищої освіти педагогічно-технологічного профілю у процесі формування професійно-ціннісних орієнтацій майбутніх вчителів трудового навчання та технологій. Дослідження не вичерпує всіх аспектів професійної підготовки майбутнього вчителя у закладі вищої освіти.

Література

1. Антрушкевич О.М. До питання про організацію безперервної педагогічної практики. *Тези доповідей Міжвузівської науково-практичної конференції присвяченої 75 річниці імені Т.Г. Шевченка*. Чернівці, 1991. Ч І. С. 48–49.
2. Белан Т.Г. Організаційно-методичні засади педагогічної практики майбутніх вчителів технологій. *Вісник Глухівського національного педагогічного університету імені О. Довженка*. Глухів. Вип. 19. 2012. С.171–174
3. Дурманенко О. Теоретичний аналіз поняття «педагогічні умови» в контексті моніторингу виховної роботи у вищому навчальному закладі. *Молодь і ринок*. №7 (90), 2012. С.136.
4. Закон України «Про вищу освіту» від 1 липня 2014 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text> (Дата звернення: 10.03.2018).
5. Казанішена Н. Педагогічна практика як складова процесу підготовки майбутнього вчителя початкової школи до екологічного виховання учнів. *Науковий збірник Уманського державного педагогічного університету*. Умань, 2009. №30. С. 25–34.
6. Камінська О. Формування професійних ціннісних орієнтацій студентів технічного університету. *Молодь і ринок*. №5 (76), 2011. С. 11–114.
7. Кара С.І. Педагогічна практика як засіб формування професійної компетентності майбутніх учителів. *Збірник наукових праць Бердянського державного педагогічного університету*. Бердянськ, 2011. № 2. С.118–122.
8. Козій М.К. Психолого-педагогічні умови удосконалення педагогічної практики: метод. посібник. Київ, 2001. 140 с.
9. Мороз О.Г. Молодий учитель і шкільний колектив. Київ, 1981. 48 с.
10. Паскар В. Особливості формування ціннісних орієнтацій майбутніх учителів початкових класів у процесі фахової підготовки. *Молодь і ринок*. №6 (65), 2010. С. 89–94.
11. Шемигон Н.Ю. Формування ціннісних орієнтацій майбутніх педагогів у процесі професійної підготовки:

автореферат дис. канд. пед. наук. 13.00.04 / Харківський НПУ
імені Г.С. Сковороди. Харків, 2008. 23 с.

Брехунець А.І., Гончаренко О.М.

Формування професійно-ціннісних орієнтацій майбутнього вчителя технологій у педагогічній практиці

Анотація

Стаття присвячена проблемі формування професійно-ціннісних орієнтацій майбутнього вчителя технологій під час проходження педагогічної практики у закладах освіти.

З'ясовано, що важливою умовою професійного становлення майбутнього вчителя технологій є формування ціннісного ставлення до педагогічної діяльності та зміни в ціннісних орієнтаціях студентської молоді потребують перегляду й впровадження нових форм і методів роботи у закладі вищої освіти. Адже високий професіоналізм у педагогічній роботі є результатом сформованості ціннісних пріоритетів, які визначають мотивацію, поведінку та спрямованість в професійній діяльності.

Уточнено суть поняття «педагогічна практика», як складова професійної підготовки майбутніх вчителів, яка доповнює і збагачує теоретичну підготовку здобувачів, створює їм можливості для закріплення і поглиблення отриманих знань, використання теоретичних положень фахових дисциплін для розв'язання практичних задач, і сприяє процесу самовиховання, самовдосконалення, самоосвіти та формуванню професійно-ціннісних орієнтацій майбутніх вчителів технологій. Досліджено основні аспекти, структуру та чинники педагогічної практики й охарактеризовані її функції.

Запропонований матеріал орієнтований на викладачів закладів вищої освіти у процесі формування професійно-ціннісних орієнтацій майбутніх вчителів технологій. Дослідження не вичерпує всіх аспектів професійної підготовки майбутніх вчителів у закладі вищої освіти.

Ключові слова: ціннісні орієнтації, практика, педагогічна практика, практичне навчання, освітній процес.